

ZUS potwierdzi podleganie ubezpieczeniom, mimo przedawnienia składek

Dopuszczalne jest ustalenie w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podlegania ubezpieczeniom społecznym osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia w sytuacji, gdy należności z tytułu składek na te ubezpieczenia uległy przedawnieniu przed wydaniem decyzji.

Tak uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 9 czerwca 2016 r. (III UZP 8/16).

W sprawie o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia na skutek apelacji płatnika od wyroku sądu okręgowego, sąd apelacyjny postanowił przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne, które zawarł w pytaniu – czy dopuszczalne jest ustalenie w drodze decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podlegania ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia, w sytuacji, gdy składki na te ubezpieczenia uległy przedawnieniu przed wydaniem decyzji w tym przedmiocie.

SN w pierwszej kolejności zwrócił uwagę, że rozstrzygając przedstawione mu do rozpoznania zagadnienie prawne należy skupić się przede wszystkim na dokonaniu oceny, czy obowiązek opłacania składek i poleganie ubezpieczeniom społecznym pozostają ze sobą w tak silnym związku, że wygaśnięcie obowiązku składkowego powoduje bezprzedmiotowość stwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jak wynika z dokonanej przez SN językowej wykładni przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, upływ terminu przedawnienia składek nie stanowi ani normatywnej, ani faktycznej przeszkody stwierdzenia przez organ rentowy, że konkretna osoba fizyczna w przeszłości podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresach, za które płatnik nie odprowadził należnych składek (i których już nie odprowadzi z uwagi na ich przedawnienie). Powyższe zdaniem SN wynika także z istoty stosunku ubezpieczenia społecznego, który powstaje z mocy samego prawa i na jego powstanie nie ma żadnego wpływu wola stron tego stosunku. Wobec powyższego decyzja w indywidualnej sprawie dotyczącej zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz przebiegu tych ubezpieczeń jedynie potwierdza podleganie ubezpieczeniu, a nie kreuje jakkolwiek stosunek ubezpieczenia społecznego.

Na gruncie dokonanej wykładni przepisów prawa ubezpieczeń społecznych SN stwierdził, że organ rentowy dysponuje nieograniczonym w czasie uprawnieniem do wydawania takich decyzji, także dotyczących okresów wstecznych, w odniesieniu do których składki powinny, a nie zostały uiszczone, a nadto w dacie wydawania decyzji składki te były już przedawnione.

Powyższe, zdaniem SN, potwierdza także wykładnia systemowa przepisów o organizacji ubezpieczeń społecznych. W wyniku tej wykładni możemy rozróżnić dwie kategorie pojęciowe – obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym i obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne. Przy tym pomiędzy tymi pojęciami zachodzi określona hierarchia. Obowiązek składkowy może istnieć tylko wtedy, gdy istnieje obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym może natomiast funkcjonować bez istnienia obowiązku składkowego.

Na gruncie tych ustaleń SN wskazał, iż możliwość wydania przez organ rentowy decyzji stwierdzającej istnienie obowiązku ubezpieczeń społecznych, która nie ma znaczenia dla obowiązku zapłaty składek, jest logicznie uzasadniona i prawnie dopuszczalna. Rozstrzygnięcie zawarte w takiej decyzji dotyczy wówczas tylko podlegania bądź niepodlegania ubezpieczeniom społecznym, a nie istnienia obowiązku składkowego.

Za przyjęciem dopuszczalności wydania takiej decyzji przemawiają też względy funkcjonalne i interes ubezpieczonego. Potwierdzenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych, nawet w sytuacji, gdy obowiązek zapłaty składek uległ już przedawnieniu, pozwala rozwiązać wszelkie wątpliwości co do sytuacji prawnoubezpieczeniowej ubezpieczonego. Jak wskazuje SN jako przykład, kwestia ta może mieć znaczenie chociażby przy ustalaniu wysokości emerytury dla ubezpieczonego urodzonego po 31 grudnia 1948 r.

Z podanych wyżej względów, SN uznał za dopuszczalne ustalenie w decyzji ZUS podlegania ubezpieczeniom społecznym osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia w sytuacji, gdy należności z tytułu składek na te ubezpieczenia uległy przedawnieniu przed wydaniem decyzji.

Komentarz eksperta

Orzeczenie Sądu Najwyższego wskazuje, że przedawnieniu podlega jedynie obowiązek składkowy, którego treścią jest zobowiązanie płatnika do uiszczenia określonej sumy pieniężnej na pokrycie wymagalnych zobowiązań składkowych. Sąd odrzucił natomiast koncepcję, żeby przedawnieniu ulegać miała także możliwość stwierdzenia obowiązku podlegania bądź niepodlegania ubezpieczeniom społecznym.

Autor: Karolina Durbacz, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy